

МЕХВАРИ ДОНИШ

№12(098), 18.09.2018

НАШРИЯИ ДОНИШКАДАИ ПОЛИТЕХНИКИИ ДОНИШГОҲИ ТЕХНИКИИ ТОҶИКИСТОН

Тадбир

ФАЙЗИ ИСТИҚЛОЛ

Давоми 27-сол мешавад, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар фазои соҳибистиколи умр ба сар бурдаву ҳамарӯза баробар бо даёру замон пеш мераад. Маҳз ба шарофати Истиколияти давлатии кишвар ба арзишҳои миллӣ арҷ гузашта шуда, Тоҷикистон соҳибистикол дар арсаи ҷаҳонӣ ҳамчун мамлакати соҳибтамаддун ва кӯҳанбунёд шинохта шудааст.

Сайдӣ Дилафрӯз РАББИЗОДА,
директори ДПДТТ дар ш.Хуҷанд,
номзади илмҳои техники,
дотсент

Имрӯзҳо ҳалқи тоҷик дар иттиҳоду ҳамбастагӣ умр ба сар бурда бо сиёсати кунуни Ҳукумати Ҷумҳурии ҳамовозу ҳаммаром мебошанд. Кулли мардуми сарбанди кишвар тамоми пешрафту шукуфо ва амну суботи ҷомеааро аз талошу заҳматҳои Асосгузори сулҳои вахдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳттарам Эмомали Раҳмон медонанд. Чи хеле мушоҳидо нишон медиҳад, имрӯзҳо дар сар то сари кишвар ба ифтиҳори дар сатҳи баланд таҷпил намудани 30-солагии Истиколияти давлатии мамлакат корҳои ободониву созан-дагӣ мароми тозаро ба ҳуд қасб намуда, рӯз аз рӯз вусъат меёбад. Дар ин раванд дар қаламрави вилояти Суғд 1300-рӯзи меҳнати зарбдор ӯзён гардида, корҳои ободониву созандагӣ дар тамоми шаҳру навоҳӣ ва ташкилоту муассисаҳо вусъат мегирад.

Чунин корҳои ободониву созандагиро дар Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик Муҳаммад Осимиӣ ба ҳуби мушоҳид намудан мумкин аст. Аслан Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ҳуд зодаи даврони соҳибистиколии мамлакат буда, давоми беш аз 8 соли фаъолиятиаш дар амалий намудани се ҳадафҳои стратегии давлат ва Ҳукумати кишвар ва омода намудани қадрои соҳибистиколии мамлакат буда, давоми беш аз 500 ҷои соҳта, мавриди истифода қарор гирифт. Тайи ин солҳо ҳамаи биноҳои донишкада силсила ба сила таъмиру азnavsorӣ шуда, бо таҷҳизотҳои мусоири техникий ҷиҳозонида шуданд.

Соли равон бинои ҳолгоҳи Донишкада аз таъмири капиталий бароварда шуда, дар доираи корҳои соҳтмонӣ тамоми ҳуҷраҳо, ошхона, долон ва дигар утоқҳои ӯзирасон ба таъмиру навсозӣ фаро ги-

рифта шуд. Ҳамзамон дару тирезаҳо иваз ва дар ҳар як блоки истиқоматӣ ҳуҷрай дастуршӯи бунёд гардид. Ҳамчунин башандагони ҳолгоҳ бо мизу курсӣ, раҳти ҳоби нав, либосовезак, китобмонак таъмин карда шуданд. Дар маҷмӯъ дар соли нави ҳониши 453 нафар донишҷӯён бо утоқҳои мушаҳҳаз таъмин гардиданд. Донишҷӯён аз чунин таваҷҷӯҳ ва иқдомҳои наҷиб ҳуҷнуду сарфароз мебошанд.

Дар ин ҳолгоҳ баробари донишҷӯён ҳамзамон наздики 15 оилаҳои омӯзгорони донишкада низ бо ҳуҷраҳои мушаҳҳаз таъмин гардиданд. Ҳамаи ин иқдомҳои ободониву созандагӣ мұҳассилин ва омӯзгоронро водор месозад, ки дар раванди таълимму тарбия фаъолноки ҳудро дучанд ба роҳ монанд.

Бояд тазаккур дод, ки дар соҳтори донишкада 4 факултет, 14 кафедра, 4 марказ ва 8 шӯъбаҳо амал менамоянд. Дар донишкада ба миқдори умумӣ-157 синфоҳонаҳои таълимӣ, 23 озмоишгоҳҳои таълими таҳқиқотӣ, 26 синфоҳонаи компютерӣ, 4 синфоҳонаи лингафонӣ, 2 толори варзишӣ, 4 майдонҷаи варзишӣ, 2 технопаркҳо, 3 толори мачлисӣ, 3 китобхона, 3 қироатхона мавҷуд аст. Бо мақсади боз ҳам баланд бардоштани сатҳу сифати таълиму тарбия ва фароҳам оварданӣ шароити мусоиди тадрис барои мұҳассилин дар факултaiи мұҳандисӣ – технологӣ шаш озмоишгоҳ (сенсорӣ, ҳӯрока, микробиологӣ, агротехнологӣ, назорати сифат-таҳлили, физикиву кимиёвии маводи ҳӯрока) фаъолият дошта, он бо тамоми лаҷозимоти зарурии мушаҳҳази мусоир таъмин аст. Илова бар ин дар ин факултati мутахassissoni соҳаи дизайн ва маъморӣ омода карда мешаванд, ки ҷомеа ба он эҳтиёҷи бештар дорад. Мачмааи озмоишгоҳҳои факултет ба пуррагӣ вазифаи ҳудро барои гузаронидани озмоишҳои ҳам таълимиу ҳам илмӣ – таҳқиқотӣ иҷро карда истодааст.

Имрӯзҳо дар ин озмоишгоҳҳои ҳолгоҳи донишандӯзии мұҳассилин тамоми имконот фароҳам оварда шуда, донишҷӯён дар амал донишҷӯён малакаи анҷӯҳтаи ҳудро сайқал медиҳанд. Фароҳам оварданӣ чунин шароити арзандай таҳсил ба омо-

дасозии мутахassissoni варзида заминai воқеъӣ мегузорад.

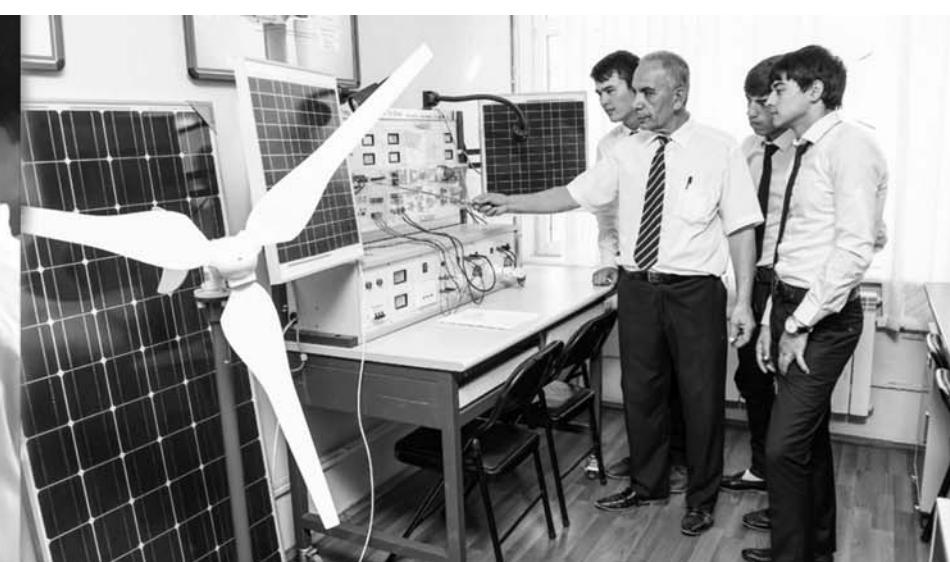
Ҳамчунин дар факултaiи информатика ва энергетика низ озмоишгоҳҳои фанӣ бо тамоми таҷҳизоту лавозимоти зарурӣ мушаҳҳаз гардонида шуда, аёниятҳои дарсӣ фароҳам омадааст. Факултai мазкур асосан мутахassissoni соҳаи телекоммуникация, барномарезӣ ва энергетикаро омода месозад, ки минбаъд онҳо баҳри пешрафти соҳа дар кишвар кору фаъолият мебаранд. Донишҷӯён баробари гирифтани таълим ҳамзамон дар озмоишгоҳҳои мушаҳҳази фанӣ дониши назарияни худро сайқал медиҳанд, ки ин дар оянда баҳри пешбурии фаъолияти касбии онҳо мусоидати фаъол мекунад. Маврид ба зикр аст, ки омӯзгорони ҷавони ҳамин факултati соли гузашта дар озмунҳои шаҳриву вилояти "Беҳтарин озмуну лиоҳаи инноватсионӣ" ва "Барномасози беҳтарин" дар миёсӣ вилоят голиб омаданд.

Дар доираи корҳои ободониву созандагӣ дар факултaiи мұҳандисӣ – технологӣ соҳтмони бинои иловагии факултai ба маблагузории ҳуҷда Донишкада бомаром идома дорад. Бинои нави таълимӣ аз ду ошёна иборат буда, мувофиқи лиоҳа дар он асосан корҳои лаборатории иҳтиносҳои дизайни ва мөъморӣ гузаронида шуда, он ҳамчунин дори утоқӣ дарсӣ ва дигар ҳуҷраҳои ӯзирасон барои таълиму тадриси донишҷӯён соҳта мешавад. Соҳтмонӣ бинои мазкур соли ҷорӣ оғоз ёфта, ояндаи наздик ба истифода дода ҳоҳад шуд.

Фароҳам оварданӣ чунин шароити арзандай таҳсил ба омодаи мутахassissoni соҳаи маводи ҳӯрока мушталифи варзишӣ-аз қабили волей-бол ва баскетбол мувофиқ аст ва дар он мунтазам мусобиқаҳои гуногуни варзиши ташкил ва баргузор карда мешавад.

Инчунин дар назди бинои асосии донишкада бо мақсади амалий намудани дастур ҳидоятҳои Вазорати маорifi ва илми қишлоғи майдони ҳурди футבול азnavsorӣ ва мавриди баҳрабардорӣ қарор гирифтааст. Ин ҷо фориг аз кору таҳсил ҳам устодон ва ҳам донишҷӯён ба бозии футבול машгул мешаванд. Толори барҳавои варзишӣ дар факултaiи мұҳандисӣ – иқтисодӣ бошад барои баргузории мусобиқаҳои мухталифи варзишӣ-аз қабили волей-бол ва баскетбол мувофиқ аст ва дар он мунтазам мусобиқаҳои гуногуни варзиши ташкил ва баргузор карда мешавад.

Ҷомеъи омӯзгорону мұҳассилини донишкада барои ободӣ ва шукуфои кишлоғ ҳамаи сарҷамӯҳи гардида, дар пиёда соҳтани ҳадафҳои созандаву бунёдкории сарвари хирадпешаи тоҷикон бо азму иордай қавӣ қӯшиш ба ҳарҷ медиҳанд.

ЛОЛАХОН ҲАСАНОВА, ДОНИШЧҮЙ КУРСИ 1, ГУРҮХИ 50.01.02

Ман зодай нохияи Спитамен мебошам. Пас аз хатми муассисаси таҳсилоти миёна бо ҳазорон умедин ҳуҷҷатҳоямро тариқи Маркази миллии тестӣ ба Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хӯҷанд супоридам. Дониши андӯхтаам сабаб шуд, ки сазовори номи баланд донишчӯй гардидаам. Гузашта аз ин толеам баландӣ кард ва соҳиби утоқи барҳаво дар хобгоҳи донишкада гардидаам. Ба ман нақъл карданд, ки хобгоҳи худи ҳамин сол аз таъмири куллӣ бароварда шуд. Мо ҳоло аз раҳти хоби науву барҳаво, мизу курсиҳои науву умуман аз шароити хуби хобгоҳ баҳраманд ҳастем. Ба ин кори ҳайр ба роҳбарияти донишкада шахсан ба директори донишкада Сайдӣ Диляғӯз Раббизода ба ӯз қули он нафароне, ки дар ин кор саҳм гирифтаанд, миннатдории хешро иброз медорам.

ТОШМАТОВА ЭЪЗОСХОН, ДОНИШЧҮЙ КУРСИ 1, ГУРҮХИ 25.01.03 ТА, ЗОДАИ ШАҲРИ КОНИБОДОМ:

Камина дар дил орзу иқтиносӣ шуданро доштам. Ин орзу маро ба Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон дар шаҳри Хӯҷанд овард. Аз рӯзҳои аввали таҳсил эҳсос кардам, ки ман дар интиҳоби касбам хато накардаам. Зеро шароити мусоиди таълимӣ, муносабати хуби устодон ва кормандон маро ба таҳсил дилгарм намуд. Ҳамчунин мо, дуҳтарони аз нохия омадаро ба ошёнаи дуюми хобгоҳ, ки дорон шароити хуби истиқоматӣ ҳаст, ҷойигир намуданд. Мо бо оби гарм, ошҳонаи тозаву барҳаво, ҷойи хоби хуб ва бо дигар шароитҳо таъмин ҳастем. Барои фароҳам овардани чунин шароити мусоид ба роҳбарии ғамхорамон Сайдӣ Диляғӯз Раббизода миннатдории хешро мерасонем. Мо, дуҳтарон аз он шод ҳастем, ки дар қатори 20 нафар намояндагони касбу кори гуногун - кормандони соҳаҳои илму фарҳанг, истеҳсоли мол ва хизматрасониҳо, соҳибкорони хусусӣ, мақомоти иҷроияи ҳоқимияти давлатӣ ва дигар хизматчиёни давлатӣ директори донишкада номзади илмҳои техникии Сайдӣ Диляғӯз Раббизода бо мукофотҳои давлатии "Ифтихорномаи Ҷумҳурии Тоҷикистон" сазовор гардидаанд. Ҷоиза муборак, роҳбари ғамхор!

ГУЛРУХСОР ФАФУРОВА, ДОНИШЧҮЙ КУРСИ 3, ГУРҮХИ 25.01.04.ТБ

Соли сеюм аст, ки ман дар Донишкадаи политехникии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон таҳсил дорам. Ин ҷо хонаи дуюми ман аст. Эҳсос мешавад, ки шароити таълими тарбия сол аз сол беҳтар мегардад. Ҳоло саҳни бинои донишкадаамро мебинаму як ҷаҳон лаззат мебарам. Ҳамаҷо сабзу гулпӯш. Устодон бо меҳруборон ба мо дарс мегӯянд. Ҳар сабаки додаи онҳо ҷизи наве бар мо аст. Ҳушбахтам, ки сол ин ҷониб новобаста аз нохияи наздишарии Спитамен будан, барои ман дар хобгоҳ ҷой додаанд. Солҳои қаблӣ зиндагии мо, дуҳтарон дар ошёнаи якум сурат мегирифт. Шароити солҳои қаблӣ бад набуд. Ваље имсол, мо гӯиё ба хобгоҳи наув ӯқидем. Ҳама ҷо наув, ҳатто раҳти хобамон низ. Гузашта аз ин ба ҳар як ҳуҷра оба манбаҳи гармкунии обро наасб кардаанд. Моро мебояд, ки дар ҷаҳон ба чунин ғамхорӣ сидқилона дониш андӯзем. Ба роҳбарияти донишкада, ҳамаи кормандони техники, соҳтмончиёну роҳброни хобгоҳ, миннатдории хешу бошандагони хобгоҳро мерасонам. Бо истифода аз ин минбари баланд аз донишчӯёни дар хобгоҳ истиқомат мекарда даъват ба амал меорам, ки барои тозаву озода нигоҳ доштани макони зисташон саъӣ варзанд.

Амният ва ҷомеа

ИЛҲОМ ЁҚУБОВ МАНҚУРТЕСТ, КИ АЗ ОЗОДИИ СУҲАН ГАП МЕЗАНАД

Дар нишасти солонаи Варшава, ки бо ташабbusи САҲА давоми ду сол як маротиба баргузор мегардад, дар қатори дигар хойинони миллати Илҳом Ёқубов, собиқ сарвари ҲНҴ дар шаҳри Хӯҷанд, ки худро Раиси Анҷумани муҳоҷирони Осиёи Марказӣ эълон доштааст, низ баромад намуд. Суоли нахустин, ки дар саром ҷарҳ зад, кӣ ва дар куҷо ӯро роҳбари Анҷумани муҳоҷирони Осиёи Марказӣ интиҳоб кард? Ва баъдан аз Осиёи Марказӣ наздики 10 миллион муҳоҷирон дар ҳориҷи кишивар иқомат доранд. Миёни онҳо дигар лидер ёфт нашудааст, ки Илҳом Ёқубови кӯрсавод роҳбари ин Анҷуман шавад?

Сониян кӣ ба ў иҷозат додааст, ки аз номи ҳамин қадар муҳоҷирон фикри шахсии худро ба сари миллиати мо таҳмил кунад? Ҳол он ки дар ҳориҷи кишивар садҳои шахсиятҳои шинохта аз минтақаҳои гуногуни Осиёи Марказӣ дар ҳориҷи кишивар кор ва зиндагӣ доранд ва нақши онҳо дар тамаддуни башарӣ бағоят калон аст. Ва дар қиёс аз «мушкилие», ки Илҳом Ёқубов дар суханрониаш зикр кардааст, мушкилиҳои азими фаромилӣ пешорӯи муҳоҷирон қарор дорад. Ин ҳам бошад мушкилии буду бош, фавҷ – фавҷ пайваст шудани ҷавонони муҳоҷир ба сафи ташкилотҳои террористие, ки маҳз Илҳом ва илҳомбаниҳо дар ин кори «ҳайр» нақши асосӣ мебозанд.

Худи Илҳом Ёқубов кист ва то қадом андоза ба сухан журналистика иртибот дорад? Ба ин суол посӯи он аст, ки ў тарбиятдидаи як хонаводай «зиёй»-и шаҳри Хӯҷанд аст. Аммо мавҷи «қисломпарастӣ» ва сұхбату устоду шоғирдӣ бо Муҳиддин Кабирӣ он тарбияе, ки мактабу маориф ба ў додааст, бо «ҳуҷгуҳ»-ҳои Кабирӣ ба итмом расиданд. Дар муддати хеле кӯтоҳ ин ҷавони хӯҷандӣ, ки шояд зиндагии шоҳонаву лутфу қарами беҳудудро дар хоби шабаш мединд, аз маблағҳои ҳочагони эронии худ ба бизнеси мосин гузашт ва дар муддати хеле кӯтоҳ ҳам қарейра намуду ҳам яке аз тоҷирони муваффақ гардида. Ба ном роҳбари ҲНҴ дар шаҳри Хӯҷанд буду рӯзашро дар кишиварҳои Прибалтика мегузаронд. Ҳамчунин бо маслиҳатҳои устодонаш Наим Самиев (роҳбари ҲНҴ дар вилояти Суғд) ва Муҳиддин Кабирӣ мунтазам дар шӯрои машваратии дафтари САҲА дар вилояти Суғд ширкат меварзид. Ӯ дар ин ҷо бо ҷонде аз рӯзноманигорон ошӣӣ пайдо намуда, бо онҳо робитаи мустақим пайдо намуд. Ҳамин тавр ў дар арсаи сиёсии шаҳр ва вилоят ном баровард. Бо нишони «иҳлос» ба роҳбари рӯзноманигори худ бо ҳамроҳии волидону пайвандонаш тарки диёр намуда, алҳол ҳамонтарвه, ки гуфтам ба «мақоми баландпоя» - роҳбари Анҷумани муҳоҷирони Осиёи Марказӣ расид. Акунун меоем ба сари ду «мушкилие», ки ў дар Варшава аз он бонги изтироб зад. Ӯ ба як ҷумла журналистикай мусоири тоҷикро ба риштаи таҳлил қашид ва иброз дошт, ки дар кишивар рақам кифоя аст, ки ў дурӯғ мегӯяд. Дар он шаҳре, ки ў ба камол расидааст, ҳафт шабакаи телевизионӣ ва 5 радиои FM фаъолият доранд, ки 6 шабакаи телевизионӣ ва 4 радио ҳусусӣ мебошад ва ҳар кадоме барои рушди журналистика, ифшио кам-

будиву норасоиҳо хизмат менамояд. Мо борҳо тариқи телевизионҳо гузоришҳои таҳлили рӯзноманигоронро дидаем, ки барои испоҳи вазъ мусоидат намуд. Ягон фишор аз ҷониби мақомотҳои қудратӣ нест.

Гузашта аз ин, тибқи муқаррароти Конститутсия давлат ҳуқӯқ ба озодӣ ва даҳлопазирӣ шаҳсӣ, озодии сӯҳан, нашр, ҳуқӯқи истифодаи воситаҳои аҳбор, ҳуқӯқи муттаҳид шудан дар иттиҳодияҳои ҷамъияти, ҳизбҳои сиёсӣ ва иттиҳоғҳои қасаба, ҳуқӯқ ба таҳсил, мансизл, ҳифзи иҷтимоӣ ва гайраро кафолат додааст. Дар кишивар наздики 350 нашрия фаъолият дорад, ки аз ин шумор наздики 300 нашрияҳо ҳусусисанд.

Ҳамасола санаи 3 май ҷун санаи озодии сӯҳан таҷчили шуда, беҳтарин журналистон ҷоизаҳои озодии сӯҳан ба монанди ҷоизаи «Эътиимод», «Ҷасорати журналистӣ», «Қасбияти журналистӣ», «Ҳамроъии қасбӣ», «Тадқиқоти журналистӣ» ва ҷоизаи Пайванд Гулмуродзода соҳиб мешаванд.

Ҳамзмон соли ҷорӯм аст, ки бо мақсади рушд баҳшидани ҳама соҳаҳо, ифшио камбуҷидҳо, таҳлилу баррасии мушкилоти рӯз бо иқдоми мақомоти иҷроияи ҳоқимияти давлатии вилояти Суғд озмуни «Ҳомаи созанд» гузаронида мешавад, ки тавассути қалами сехрофарини рӯзноманигорон камбуҷидҳои ҷомеа ошкор ва масъулияти роҳбарон баланд бардошта мешавад. Баргузории нишасти матбуотӣ низ қадаме ба пеш барои тантанаи озодии сӯҳан аст. Ва роҳбарон муассаф ҳастанд, ки ба ҳамаи саволи журналистон посӯхи воқеӣ дижанд. Вокуниши нишон додани роҳбарон низ ба ҳукми анъана даромадааст. Аммо Илҳом Ёқубов, ки шояд дар асри 23 парвоздорад, ин ҳамаро нодида мегирад.

Ваље баҳгузории як нафаре, ки аз қӯҷаи журналистӣ нағузаштаасту санги маломат ба сари журналистон месозанд, аз рӯи камоли одоб нест.

Аксари нашрияҳо ҳусусие, ки ба гуфти Илҳом Ёқубов фаъолияташон қатъ шудааст ба мушкилии молӣ раборад, на ин ки фишору сензура. Тасаввур кунед, ҷаҳони иттилоот торафт доман мекашад. Имрӯз хабаргузории интернетпорталҳо рушд ёфтааст. Ба шакли электронӣ нашр шудани нашрияҳо низ дар мӯд аст. Икror ҳам бояд шуд, ки мардум дар қиёс ба газетаҳо бештар рӯ ба телевизион таваҷҷӯҳ доранд, пас муассис мачбур мешавад, ки фаъолияташро қатъ созад. Тақдирӣ сомонаи «Точниюс» ва нашрияи «Нигоҳ» ба мушкилии молиявӣ

рабт доранд.

Дар мавриди журналист Исмоилов, ки дар нохияи Ашт зиндагӣ мекард, ҳаминро гуфтанием, ки ў на ба фаъолияти журналистӣ ва озодбаёни, балки барои гирифтани пора ва қаллобӣ бо ҳукми суд ба ба маҳкама қашида шуд.

Президенти кишивар Эмомалӣ Раҳмон зимни сӯҳанӣ дар маҷлиси тантанавӣ баҳшида ба 100-солагии матбуоти тоҷик, 10 марта соли 2012, фаъолияти озодии воситаҳои аҳбори оммаро яке аз нишонаҳои асосӣ ва рушди ҷомеаи демократӣ унвон кард ва гуфт, ки «озодии андеша ва назари интиқодӣ ба рӯйдодҳо бисёр камбуҷидҳоро ошкор менамоянд ва боиси пешравӣ мегарданд». Ба андешаи ў, тақдид ҳамчун падидай созандагӣ яке аз омилҳои асосии рушди ҷомеаи демократӣ ба ҳудуди озодии андеша, назари интиқодӣ ва таҳлилии баҳшидӣ ошкор менамоянд ва боиси пешравӣ мегардад. Гузашта аз ин, тақдид ҳатто ҳуди инсонҳоро дигар мекунад ва ба рушду камоли онҳо сабаб мешавад. Аммо Сарвари давлат дар идомаи сӯҳанаш таъқид кард, ки расонаҳои хабарӣ набояд тамоюли низоъангезӣ, маҳалгарӣ, тафриқаандозӣ, таҳқири шахсиятҳои хизматнишондорӣ пеш гиранд ва даъват намуд, ки ВАО аз чопи маведе ҳуддорӣ намоянд, ки боиси рӯҳафтодагӣ ва нағаведии мардум гардида, вазъи ҷомеаи ноором месозанд. Ба андешаи ман се омили таъмингари озодии баёнӣ мебошад. Яъне часорат, қасбият ва риояи одобу ахлоқи қасбӣ. Маҳз аз дидгоҳи ҳамин рисолат журналист бояд кору фаъолият намояд.

Илҳом Ёқубовро мебояд пайғирӣ дигар мавзӯъ шавад. Вазифаи ҷонибу имонии ў хизмат кардан ба ҳалқу миллат аст, бозичаи дасти дигарон шудан.

Абдусабур АБДУВАҲҲОБОВ,
сармуҳаррири нашрияи
«Меҳвари дониш»-и ДПДТТ
дар шаҳри Хӯҷанд

Назария дар амалия

22 сентябр - Рӯзи Рӯдакӣ

То соли 2030 4 миллиард аҳолӣ аз нерӯи барқи офтобӣ истифода мебаранд

То соли 2030 мушкилоти беш аз 4 миллиард аҳолӣ ҷиҳати даст-расӣ ба нерӯи барқ осон мегардад. Дар ин бора дар ҷаласаи экологиии ҷамъияти Аврупой ва Гринпис сухан рафт. Қайд шуд, ки нерӯи барқи офтобӣ, ки солҳои наздики мавриди баҳра-бардорӣ қарор мегирад, метавонад мушкилоти глобалии дастраси ба нерӯи барқро дар сеяки минтақаи олам куллан ҳал қунад. Ин дастовард танҳо замоне сурат мегирад, ки мутахассисони варзида аз ҳоли ҳозир ба иҷрои корҳои омодагӣ шурӯъ намоянд. Эрнесто Масиас президенти ин ҷамъият баён доштад, ки аксари кишварҳои олам ҷиҳати ба даст омадани нерӯи барқ аз нерӯгоҳҳои атомӣ истифода мебаранд, ки ҳатари экологӣ ҷаҳонро таҳдид мекунад. Бехуда нест, ки сарони кишварҳои бонуфузӣ олам ин масъаларо муҳим арзӣӣ намуда, омодаанд дар ин самт поиҳаҳои бузургро дастгирӣ намоянд. Дар гузориш аз ҷумла омадааст, ки то соли 2030 1,8 ҳазор гигаватт нерӯи барқи офтобӣ тавлид мегардад, ки он мутаносибанд соле 2,6 миллиард киловат соатро ташкил дода, 14 дарсади истифодабарии аҳли саёра мебошад.

«Муҳим он аст, ки бо ин тадбир 1,6 миллиард тонна гази карбон кам ҳориҷ карда мешавад, ки он бешубҳа барои тозагии муҳити атроф саҳми беш мегузорад. Дар шароити ҳозира беш аз 450 нерӯгоҳҳои бо ангишт сару кор дошта ҳамин миқдор газ карбонро ҳориҷ мекунад», - мегӯяд таҳқиқари ин соҳа Стивен Теске.

Ёдовар бояд шуд, ки ҷанде пеш олимони олмонӣ қишияти азиме соҳтанд, ки тавассути нурҳои офтобӣ ҳаракат мекунад.

Варзиш

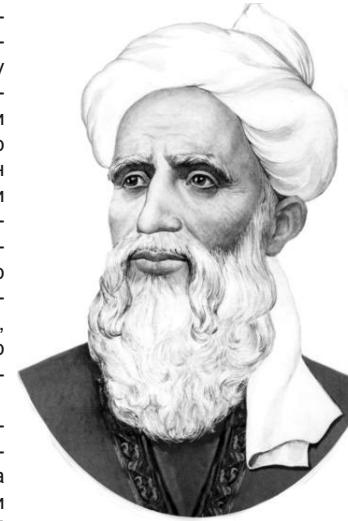
Майк Тайсон: Ҳабиб нисбати Макгрегор афзалияти бештар дорад

Санаи 6 октябр дар шаҳри Лас Вегаси Амрико мусобиқаи сатҳи ҷаҳонӣ аз рӯи намуди ҷангӣ омехта байни қаҳрамони ҷаҳон Макгрегори ирландӣ ва Ҳабиб Нурмуҳаммадови русияӣ баргузор мегардад. То ҷо ҳар ӯйрӯй байни ин ду шаҳсияти машҳури олами ҷангӣ омехта зиёд ҷангӣ лафзӣ рафта истодааст ва ҳар ду муштоқи ҷохӯрӣ ҳастанд. Коршиносону ситорагӯи машҳури варзиш яке голибиятро ба Макгрегор дигаре ба Ҳабиб медиҳанд.

Аз ҷумла Флойд Мейвезер дар мусоҳибааш гуфтаааст, ки танҳо таърифи Ҳабиби шунидаам, аммо бозиашро надидаам, фикр мекунам барои шикасти Макгрегор ба ў мушкил мешавад. Зоро Макгрегор иродай қевӣ дорад.

Майк Тайсони оҳанин, собиқ ҷемпиони ҷандинкаратаи ҷаҳон дар риштаи бокси қасбӣ гуфтаааст, ки Ҳабиб дар ин рақобат пирӯз ҳоҳад шуд. Зоро Макгрегор то ҳол ба ҷузъ Метя Диаз дигар рақиби тавоно надошт. Ҳабиб варзишгаре, ки дар ҳама ҳолат аз вазъият баромада метавонад ва ў голибияти кулро ба даст меорад.

Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ва густариши забони тоҷикий

Устод Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ шоири беназирест, ки дар тӯли солҳои дароз доғиншамону суханварон дар мадхӯси тошиши ў тавсифоти олиро ба кор бурданд. Манбаъҳои иммию адабӣ тъедодӣ ашъори Рӯдакиро аз саду ҳаштод ҳазор то як миллиону сесад ҳазор байт муйайн кардаанд. Рӯдакӣ дар ҳамаи наవҳои маъмули назм, ки дар асрҳои IX-X интишор дошт, эҷод карда, таълифоти арзишманд дорад. «Падари шеъри форсӣ» дар эҷодиёти худ аҳлоқи пок, нияти нек, қарому эҳсон, хушгуфторӣ, додгустарӣ, дониш андӯҳтан, илм омӯҳтан ва дигар хислатҳои ҳамидаи инсониро ситешиш кардааст.

Яке аз равандҳои асосии эҷодиёти Рӯдакӣ ба намоиш гузоштани иқтидори забони форсӣ ба ҳайси забони шеър ва густариши он маҳсуб мешавад. Бо вуҷуди оғоҳии комил аз нозукиҳои шеъри арабӣ Рӯдакӣ ҳамаи тавонии табъи оғарандай хешро дар роҳи равнавии забони модарии худ сарф кард. Мусаллам аст, ки аз воқеаҳои таърихии мардуми форсизабон дар давраи Сомониён ба таври мустаҳкам пойдор гаштани забон ва адабиёти форс-тоҷик (дарӣ) буд. Истиснои араб дар муддати муайян ҷараён в шукуфоии адабиёти пешвазисломии форс-тоҷикро қатъ намуд. Аммо анъанаҳои пешини ин адабиёт дар байни ҳалқ, дар адабиёти шифоҳӣ пойдор монд. Ҳалқ ба лаҳҷаҳои маҳаллии худ лайваста эҷод мекард ва таронаву бадеҳаҳо месурӯд. Дар ҳақиқат, Сомониён дар баробари таъмин намудани ҳаётӣ осудаи кишвар, баланд бардоштани сатҳи иҷтимоӣви сиёсӣ ба илму фарҳанг диккати ниҳоят бузурге равона карда буданд, ки як рӯни нағоҳи онро адабиёт ташкил менамуд, адабиёте, ки дар асрҳои VIII-IX ташаккул ёфта, дар асри X ба зинаи баланди инкишиф расида буд. Бузургтарин дастоварди Оли Сомон, ки тамоми мардуми ҷононажодро аз маҳӯ шудан, аз даст додани забони миллий боздошт, дар он аст, ки тафаккури миллий, фарҳангии миллиро дар қолабӣ испломӣ маҳфуз дошт. Ин дастоварди бузург дар он ё даст омад, ки Сомониён тавонистанд забони шевои тоҷикро густариши дикҳанд, заминҳои тафаккури миллиро тавассути забони миллий фароҳам оваранд. Ва устод Рӯдакӣ аз саромадон ва асосгузорони ин ҷараёни навшӯрати адабӣ ба шумор мерад.

**Ай дарего, ки хирадмандро,
Бошад фарзанду хирадманд не.
В-арчи адаб дораду дониш падар,
Ҳосили мерос ба фарзанд не!**

Маъниҳои баланд ва санои сухан дар ашъори Рӯдакӣ бо забони ниҳоят содда ва мардумӣ суруда шудааст. Рӯ-

дакӣ шеърро аз таъсири қалимоти арабӣ озод кард, дар эҷодиёти худ таъбира воҷаҳои тозаи форсӣ-дариро ба кор бурд. Покии лафз ва хубии маъно дар шеъри ў пайдост:

**Чун тег ба даст орӣ,
мардум намавон қушт,
Наздики Ҳудовонд
бадӣ нест фаромушт.
Ин тег на
аз баҳри симонкорон карданд,
Ангур на аз баҳри набиз аст
ба ҷархушт.**

Бо номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ саҳифаҳои дураҳшони таърихиҳои забони тоҷикий, маданияти мо рӯзгор ба сар бурд ва дар роҳи густариши забону адабиёти форсӣ-тоҷикӣ, мустаҳкам шудани поҳояи давлатдории Сомониён ва маънавияти мардуми он замон хизматҳои бузург анҷом дод, ки ҳамаи онро баршумурдан аз имкон берун аст. Байҳои зерини эҷодиёти ў, ки пурра аз қалимаҳои форсӣ тарҳрезӣ шудаанд ва аз қалимаҳои арабӣ ҳолӣ мебошанд, намоёнгари арҷузории Рӯдакӣ ба забони форсии тоҷикист:

**Дило, то кай ҳамечӯй манеро,
Ҷӯй дорӣ дӯст ҳарза душманеро?
Чаро ҷӯйӣ вафо аз бевафое,
Ҷӯй кӯбӣ беҳуда сард оҳанеро?**

Ҳамин тавр, дар эҷодиёти Рӯдакӣ забони форсӣ-дари ба ҳайси забони комил ва пурбори адабӣ ташаккул ёфт. Устод Рӯдакӣ дар осори гаронмояни худ собит намуд, ки ин забон аз имконоти зиёдэ бархурдор аст, забонест бою рангин, хуҷоҳанг, ҷаззоб, гиро ва пурмӯҳтаво. Вай тавонист, ки қалимаҳои ибораҳои зиёдера аз забони зиндаи ҳалқ ба сафинаи шеър ворид намояд. Бесабаб ҳам сабку забони ашъори Рӯдакиро саҳли мумтанаё, яъне дар зоҳир соддаву осон, вале дар амал ғайримумкин наномидаанд. Забони тоҷикӣ ҳамчун бузургтарин падидони ҷомеавӣ аз ҳамон давр то ба имрӯз вазифаи ҳамигирони хешро дар назди миллати тоҷик адо кард. Моро низ мебояд, ки қарзи хешро дар назди забони худ иҷро намоем. Мо бояд забони шевои тоҷикро пос дорем ва ғиромидости он ба одати ҳамарӯзан ҳар як фарди бонангӯ номус табдил ёбад. Забони мо байёнгари сарнавишти мо, мояи ифтиҳору сарфарозӣ ва пойдевори ваҳдати ҷовидони миллиати мост. Пас, биёд, соҳиби сазовор, ҳазинадори турифтиҳор, вориси бо нанғор оп ва посдори ҳуҷӯри забони модарӣ, забони ҳалқи тамаддунӣ ва қуҳанбунӯди тоҷик бошем. Зоро забони тоҷикӣ - «забони Рӯдакиву Ибни Сино, силоҳи ҷовидони тоҷикон аст».

«МД»

Наҳустин қасе, ки шеъри форсиро нақӯ гуфт, Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ буд ва ин шоир дар иборати дақиқ чунон ашъори равон дорад, ки девони вай дар миёни ҷононӣ бисёр маъруф аст ва дар асри хеш пешвои ҳамасрони худ дар шеър будааст...

«Китоб-ул-авоил»

Устод Рӯдакӣ китоби «Калила ва димна» - ро дар қайди назм дароварда аст... Ӯро дар фунуни улум ва фазоил вуқуфи тамом аст, қасоиду маснавиро некӯ мегӯяд. Устод Рӯдакӣ азизи эшон ва мақбули хосу ом буда...

Рӯдакӣ шоири ширингуфткорест, ки девонаш дар диёри Аҷам паҳн шудааст. Абӯғазли Балъамӣ, вазири Исмоил бинни Аҳмад, мегуфт, ки Рӯдакиро дар Арабу Аҷам монанд нест...

...Ба ном тақдили ҳар навъро як тан будааст, алалхусус, ки аз ў боз гӯянд ва масал зананд: ҷун ҳакими Ҷуқмон, шоирии Араб аз Амрӯлқайс ва порсии дарӣ аз Рӯдакӣ...

«Нузҳатномаи алоӣ»

Саҳифаи таъриҳ

МЕРОСИ АДОЛФ ГИТЛЕРРО ЁФТАНД

Колекционер Герхард Заунер ҷанд рӯз пеш аз кӯли Топлиси давлати Австро-Ингуштарини тиллои доҳии фашистони олам Адолф Гитлерро ёфт. Дар ин бора сомонаи The Daily Star иттилоъ медиҳад.

Аз рӯи гуфти Заунера дар ингуштарин номи Гитлер ва ҳамзамон санаи таъвалидудаш - 20 апрели соли 1889 ҳаккӣ шудааст. Ба гуфти ин колекционер маҳз дар ҳамин кӯл будани боигарии Гитлерро кайҳо медонист. Зоро ў соли 1959 аз даруни кӯл бо ҳамроҳии дӯстонаш 72 миллион фунтстерлингро аз доҳили як селофанхалта ва ҳуҷҷатҳои қалбакиро дарёфт намуда буд. Ӯ барои дарёфтҳои худро дар музейаш ҷо додааст.

Ёдовар мешавем, ки моҳи апрели ҳамин сол дар яке аз дарёҳои Дания, ки баҳр рафта мерасад қишияти зерибии U-3523, ки фашистон дар солҳои ҷангӣ дувуми ҳаҷонӣ аз он истифода бурдаанд, ёфт шуда буд.

ҲАЙАТИ МУШОВАРА

Дилафрӯз САИДӢ,

Хуршед МАҶСУДОВ, Тошмакҳад ХОЛМАТОВ,
Искандар АСАДУЛЛОЕВ, Фарруҳ АМИНОВ,
Амиртемур ВАХХОБОВ, Абдуқодир АКРАМОВ
Гулнора ЮСУФОВА, Одилхӯҷа СОЛИЕВ

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

Хиромон ПӯЛОДОВА,
Маърифат МАВЛОНОВА

СУРОФА:
шахри Ҳучанд, кӯчаи Ленин 226
Почтани электронӣ: mehvare_donish@mail.ru

Нашири дар матбааи

ЧДММ «Вектор Канд» чоп
шудааст
Супориши
төълод 2760

ВЕРОСТОР:
Ҳалимҷон Ҳомидов

Сармуҳаррир:
Абдусабури
АБДУВАҲҲОБ

Рӯзномаи «Мехвари Дониш» дар Вазорати фарҳанги ҶТ таҳти раками №03274/рз ба қайд гирифта шудааст. Ба дурустии санадҳо муаллифон ҷавобӣ гӯянд